

ÚRYVKY Z AUTOBIOGRAFIE MARTINA S RODOKMEŇOM EVO

Autori: Martina Moravcova a Ľubomír Souček

Vzdavateľstvo: Ikar 2003

I. DETSTVO A ŠPORTOVÉ ZAČIATKY

ZA VŠETKO MÔŽE EVA

Kúpalisko Eva je neodmysliteľnou súčasťou môjho rodného mesta Piešťan. Keď ju v roku 1933 otvorili, patrila medzi najmodernejšie kúpaliská v strednej Európe. Dodnes si uchovala svoju atmosféru a osobitý čaro, ktoré tam láka domácich, kúpeľných hostí aj turistov. Celé generácie Piešťancov s ňou spájajú svoje spomienky na najkrajšie zážitky mladosti, prvé lásky, alebo športové úspechy.

Myslím si, že nie náhodou toto kúpalisko nesie meno biblickej pramatky všetkých žien. Meno Eva je hebrejského pôvodu a v preklade znamená „živá“ a v prenesenom význame „Matka Života.“ Piešťanska Eva je dnes síce staručká, ale predsa stále plná života. Je akoby „matkou“ mnohých detí z mesta, ktoré sa v jej vode naučili plávať a strávili v nej veľa horúcich letných dní.

...

PREŽIJEM VÔBEC?

V piešťanskej nemocnici som sa narodila 16. januára 1976 s nízkou pôrodnou vahou. Vážila som len 2,35 kg, a preto ma hneď po narodení previezli na nedonosenecké oddelenie v Trenčíne a šupli do inkubátora. V Piešťanoch takéto oddelenie nemali. Krátko po prevoze som dostala novorodeneckú žltáčku a silný zápal pľúc.

O všetkom z tých čias viem len od mamy, ktorú za mnou priviezli o štyri dni neskôr. V trenčianskej nemocnici ju čakalo nemilé prekvapenie. Cez sklá inkubátora uvidela moje malé, tmavé, do žltá sfarbené telíčko prešpikované infúziami. A na tvári som mala kyslíkovú masku.

Pri pohľade na mňa sa mame podlomili kolená a vyhrkli jej slzy. Takto si príchod svojej dcéry na svet nepredstavovala ani v tom najhoršom sne. Keďže moje rúčky boli veľmi tenučké, infúzie som mala napichané cez žilky v hlave. Každých šesť hodín ma hadičkou, vedúcou cez nos priamo do žalúdka, prikrmovali materským mliekom. Nasadili mi silné lieky proti zápalu pľúc, ktorý ohrozoval môj krehký život.

Určite nebol na mňa pekný pohľad. Mama sa každú chvíľku chodievala pozeráť, či ešte žijem a dýcham. Cez sklo inkubátora šepkala svoje sny a túžby. „Ak to vydržíš, drobček môj, raz určite budeš plávať na olympiáde,“ utešovala sa, pretože vedela, že ja jej ešte nemôžem rozumieť.

Hovorí sa, že nádej umiera posledná a len tá ostávala mojim mladým rodičom. Môj stav sa nezlepšoval. Lieky mi nezaberali. Namiesto priberania na váhe som iba chudla. Napokon som vážila iba

1,90 kg. Na posilnenie imunity a výživy mi začali podávať krvnú plazmu. Zdalo sa, že aspoň tá mi pomáhala. Vždy, keď som dostala dávku krvnej plazmy, pribrala som jedno deko. Napriek tomu bol môj stav v dôsledku pretrvávajúceho silného zápalu pľúc naďalej veľmi vážny, až kritický. Otec dokonca zvažoval, kam rýchlo schovať moju detskú výbavičku, ak by sa mama vrátila domov bezo mňa...

Môj život visel na vlásku. Neostávalo nič iné, len skúsiť silnejšiu terapiu. Pre moje maličké srdiečko to bolo veľké riziko. Nikto si nebol istý, či to vydržím, ale iného východiska nebolo. Otec po porade s lekármi a so starými rodičmi nakoniec súhlasil s novou liečbou. Utrápenej a nešťastnej mame radšej o závažnosti rozhodnutia nič nepovedali.

Našťastie, lieky začali zaberáť a moje srdce naďalej bilo ako zvon. O pár dní bolo isté, že prežijem. Vydržala som! Zápal pľúc sa zdal byť na ústupe a mne sa podarilo vyhrať v tom najdôležitejšom boji, v boji o vlastný život. Možno práve táto neľahká skúsenosť položila ten najpevnejší základ mojej existencie.

Život som nedostala ľahko. Musela som oň zo všetkých síl bojovať. A nielen ja, ale aj celá moja rodina - hlavne mama. Možno práve toto vysvetľuje náš blízky a silný vzťah.

II. VSTUP DO VEĽKÉHO PLÁVANIA

ČESKOSLOVENSKO SA TRHÁ

Koncom roka 1992 už bolo jasné, že Česká a Slovenská federatívna republika sa rozpadne. Znamenalo to pre mňa, že od Nového roka už nebudem tak často cestovať do stovežatej Prahy, ktorú som poznala ako vlastnú dlaň, že na moju počesť už po umiestení na stupni víťaziek nebudú vztyčovať československú vlajku, že za mojím menom sa už viac neobjaví skratka TCH, že časť mojej rodiny odrazu bude bývať v „zahraničí“, aj že z mojich doterajších reprezentačných kolegyň sa stanú zahraničné súperky. Česko-Slovensko prestávalo existovať a ja som cítila ľútosť.

Mala som vtedy sedemnásť rokov a všetko mi to pripadalo veľmi zvláštne, ba až neskutočné. Prečo sme sa rozdelili? Bolo to naozaj nevyhnutné riešenie? - pýtala som sa sama seba. Dodnes nepoznám na túto otázku jasnú odpoveď. Nás, obyčajných občanov, sa vtedy nikto nepýtal na názor. Všetci sme rozdelenie jednoducho museli prijať ako fakt. V časoch, keď sa západná Európa začala zjednocovať, jej východná časť si zvolila opačný trend.

Myslím si, že oba naše národy boli vo svete viac viditeľné a vnímané pod názvom Československo, než sú teraz ako dve samostatné republiky. Veľa ľudí, ktorí sú menej zdatní v zemepise - čo je väčšina Američanov - stále často používa názov Československo, teda meno štátu, ktorý už viac než desať rokov neexistuje. Českú republiku dodnes mnohí nazývajú Československom. Dokonca aj na pretekoch sa stane, že komentátor českým pretekárom zahlási, že sú z Československa. A Slovákom zase, že sú zo Slovinska - a opačne.

„Máte milý prízvuk. Odkiaľ pochádzate?“, pýtajú sa ma neraz. Ešte aj dnes, keď poviem, že pochádzam zo Slovenska, často vidím, že dotyčný je zmätený a nevie, kam ma zaradiť. V mysli listuje krajinami bývalého „východného bloku“. Aby som mu pomohla, vzápätí dodávam, že to znamená z niekdajšieho Československa. „Ach tak,“ zaznie odpoveď, zväčša sprevádzaná zmienkami o Prahe či o

Václavovi Havlovi. Nuž musím dovysvetľovať, že ja som zo Slovenska, a že Praha a Havel sú českými symbolmi.

Rozdelenie federálneho štátu, v ktorom som vyrastala, som vnímala rozporuplne. Ved' sme „miešaná“ rodina so silnými koreňmi a zázemím na Slovensku a s česko-slovenským zmýšľaním. A v mojich žilách koluje česko-slovenská krv. Na druhej strane musím priznať, že ako športovkyňa som z rozdelenia štátu do určitej miery profitovala.

Slovensko má o polovicu menej obyvateľov ako Česko a naša športová základňa bola preto logicky vždy menšia a skromnejšia na talenty, než česká. Máme menej športových osobností, ale i menej osobností z kultúrnej sféry. Pod Tatrami sa tiež rodia hviezdy a talenty svetovej úrovne, ale možno nie tak často a nie je ich toľko, ako u väčších národov. Tí najlepší Slováci zrejme aj preto doma akosi viac vyčnievajú.

Na Slovensku som získala päť titulov najúspešnejšej športovkyne roka. V Československu by som ich určite toľko nemala. Možno by som dokonca nezískala ani jednu takúto poctu. Verím, že aj v spoločnom štáte by som svojimi výsledkami nadobudla status celebrity, ale „žiara“ mojej hviezdy by nebola taká silná, ako je v samostatnom Slovensku.

Dnes síce moje meno pozná aj česká verejnosť, zaujímajúca sa o šport, ale moje postavenie športovej jednotky krajiny by pravdepodobne zatienili úspechy českých športových hviezd, akými sú napríklad Jan Železný, Tomáš Dvořák, Štěpánka Hilgertová, či Kateřina Neumannová.

V istom období ešte pred rozdelením Československa sa črtalo, že možno odídem do Prahy. Odtiaľ aj z Bratislavy som dostala ponuky na zaradenie do vysokoškolského strediska vrcholového športu, ale Praha mi ponúkala výhodnejšie podmienky a chvíľami to vyzeralo, že pôjdem tam. Napokon sa však vedenie bratislavského strediska umúdrilo, a tak som sa stala členkou bratislavského Centra akademického športu (CAŠ), v ktorom som zaradená dodnes. Ako členka strediska som získala určité výhody - mesačné kalorické (po ukončení školy aj menší plat), finančné príspevky na prípravu a materiálne zabezpečenie. Dosť rozhodujúce pri konečnom rozhodnutí bolo to, že do Bratislavy som mala z Piešťan oveľa bližšie ako Prahy.

Slovenskí športovci to v časoch spoločného štátu často nemali ľahké, pretože v športe existovala určitá diskriminácia. Napríklad všetky rozhodnutia o nomináciách sa prijímali v pražskej „centrále“ telovýchovy. A často sa stávalo, že ak dvaja športovci boli na rovnakej úrovni, pričom jeden bol Slovak a druhý Čech - vybrali Čecha. Z Čiech bolo do reprezentácie jednoducho bližšie. Aj v plávaní bolo cítiť čosi podobné, ale možno nie až tak silno, ako v mnohých iných športoch. Našťastie, plávanie je merateľný a teda celkom objektívny šport.

Dobre si pamätám slová českého trénera Josefa Nalezeného, ktorý ma neskôr viedol v reprezentácii. Keď som v žiackom veku začala „vystrkovať rožky“ a moja mama sa ho pýtala, čo si o mne myslí, odvetil jej: „Darina, poviem ti jedno. Ak chceš, aby niečo dosiahla, musí byť taká dobrá, aby jej všetci mohli akurát tak fúkať do zadku.“ Narážal tým na mnohé. Ak niekto dominuje nad konkurenciou svojimi výsledkami, udáva tempo ostatným a je tímovou jednotkou, nemá zbytočné nervy a nemusí ho moriť neistota pri výbere do reprezentácie, na sústredenia, či pri nomináciách na preteky. Aj o prídely financií na prípravu sa v tejto pozícii bojuje ľahšie. Všetko je potom o kúsok jednoduchšie. Má to len jeden háčik - na takéto postavenie sa najprv treba prepracovať tvrdou prácou.

Som Slovenka svojou voľbou. Nikdy som nebola nacionalistka. Človek hrdý na svoj pôvod, národnosť a krajinu ešte nemusí byť nacionalistom. Som pyšná na to, že som Slovenka, ale som aj hrdá na to, že rozprávam i po česky, anglicky a rusky.

....

IV. UDOMÁCENIE SA V ŠPIČKE

...

TRI SEVILLSKÉ STRIEBRA

...

Pred aj po pretekoch som z tribúny vnímala hlasné povzbudzovanie. Nepochádzalo len od našej výpravy, ale fandila mi aj časť tribúny s domácimi fanúškami. Vykrikovali na mňa: „Martina, we love you. You are beautiful! You are the best!” (Martina, milujeme ťa! Si krásna! Si najlepšia!) Povzbudzovali ma aj chlapci a dievčatá, ktorí vypomáhali s organizáciou ME. Asi som im bola sympatická a svojou snedou pokožkou som im pripadala ako jedna z nich. Po pretekoch som musela rozdávať množstvo autogramov. Dokonca večer po finále som v hoteli pod dverami mojej izby našla list v angličtine s blahoželaním k úspechom a so želaním veľa šťastia do budúcnosti. Podpísaný bol „neznámy plavec“.

Aj do tretice som v Seville získala striebro. Do finále polohovej dvojstovky som postúpila s prvým časom, ale víťazstvo mi nečakane vyfúkla Ruska Oksana Veriovková. Tá sa vo finále „utrhla“ a zaplávala o tri sekundy lepší čas, ako bol jej dovedajší osobný rekord! Nikto ju netipoval za jednu z favoritiek. Plávala na okrajovej dráhe a ja som jej únik zbadala prineskoro. Na druhej strane, aj v slovenskom rekorde som len o stotinku zdolala mladučku Ukrajinku, vychádzajúcu polohovkársku hviezdu Janu Kločkovú.

V posledný deň šampionátu som absolvovala aj piatu disciplínu. „Aby reč nestála“, prihlásila som sa na delfinársku dvojstovku. Napokon som v nej v slovenskom rekorde skončila šiesta.

Krátko pred štartom tejto disciplíny som s prekvapením zbadala, že najväčšia favoritka tejto disciplíny, trojnásobná olympijská víťazka z Atlanty Írka Michelle de Bruinová-Smithová, sa namiesto záverečnej koncentrácie na preteky promenáduje len v plavkách pri vedľajšom bazéne. Keď som ju oslovila s otázkou, prečo sa nechystá, vyľakala sa. Pomýlila si časový program a myslela si, že ešte má dosť času. Na štart som ju stiahla v poslednej chvíli...

Michelle nakoniec získala prekvapujúco „len“ striebro. Vlastne som pomohla súperke, ktorá ma predstihla, ale nepripadalo mi to zvláštne. Naši novinári si to však všimli a navrhli ma za to na ocenenie fair play. V máji ďalšieho roka som si potom v Žiline prevzala diplom Klubu fair play Slovenského olympijského výboru.

S andalúzskej metropolou som sa lúčila s krásnymi spomienkami. Ved' som tam dosiahla dovtedy najlepšie výsledky v kariére. Ešte nikdy predtým sa mi tak nedarilo. Aj neprajníkom, ktorí tvrdili, že viem dobre zaplávať len v krátkom bazéne, som vzala vietor z plachiet.

...

V. CHOROBA

VYČERPALA SOM UŽ MÔJ TALENT?

...

Jackie, naša „spojka“ v Lufthanse, ma v lietadle usadila do biznis-triedy, aby som si mohla cestou do Európy aspoň trochu pospať. Na večeru som si vybrala akúsi rybu. Vyčerpaná a ubolená som sa potom nepokojne prehadzovala na sedadle. Tlačil ma žalúdok. Keď som vo Frankfurte vystúpila z lietadla, zatočila sa mi hlava a prišlo mi nevoľno. Pridala som do kroku a hľadala som záchody. Sotva som stihla otvoriť dvere na kabínke. Naplo ma a obsah môjho roztraseného žalúdka skončil v záchodovej mise.

Keď som si umývala zuby a ruky, zo zrkadla na mňa civela bledá nezdravo pôsobiaca tvár s vpadnutými lícami, opuchnutými očami a s veľkými tmavými kruhmi pod nimi. Vnútorne som sa chvela a striasalo ma. Môj úbohý obraz v zrkadle som sa snažila vylepšiť rúžom a červeňou na líca. Odšuchtala som sa do salónika Lufthansy, kde som si naliala kamilkový čaj a zahryzla suché keksy. Čaj mi pomohol.

Vo Viedni na letisku ma čakala mama. Moja vycivenosť sa jej nepozdávala. Povedala som jej, čo sa mi stalo. „Ryba na večeru mi akosi nesadla. Zvracala som,“ upokojovala som ju. Na druhý deň ráno som hneď nasadla do rýchlika a uháňala som do Tatier na Štrbské Pleso za tímom Mustangov na desaťdňové sústreďenie.

Steve a Toni ma prišli čakať na stanicu. Keď ma tréner zbadal, preľakol sa. Moja prepadnutá tvár, ani kostnatá postava takmer bez svaly, sa mu nepáčili. Vysvetlila som mu, že po ceste som zvracala a že isto sa na mojej vychudnutosti podpísala lietadlová strava, stres a pobyt v Brazílii. „Musíš pribrať. Budeš so mnou sedávať pri stole a napchávať sa do prasknutia,“ prikázal mi Steve. Bežal do stánku nakúpiť balíčky miešaných orieškov a suchého ovocia. „Musíš jesť orechy, je v nich veľa tukov, aby si ľahšie pribrala.“ Kúpil mi aj balenie proteínového prášku a po každom tréningu som musela vypíť jeden namiešaný veľký koktejl. Nikdy som proteínové nápoje nemala rada. Bývalo mi z nich ťažko a napínalo ma na zvracanie. Odpor som sa však snažila zakryť a po každom tréningu som poslušne vypila proteínový koktejl. Len ma tak striasalo.

V bazéne to so mnou bolo ešte horšie ako pred dvoma týždňami, keď som odlietala do Brazílie. Môj pulz sa už aj pri voľnom plávaní šplhal do vysokých hodnôt. Nevládala som a už pri rozplávaní som bola zadýchaná, ako keby som plávala ťažkú tréningovú sériu. Častokrát som interval ani nestihla. Cítila som sa ako troska a nikto mi nevedel povedať prečo.

Bola som na konci so silami, ale snažila som sa nedávať to najavo. Pokúšala som sa byť veselá, ale keď som ostala osamote, veruže som si poplakala nad mojou bezmocnosťou. Nevedela som si môj stav a pocity ničím vysvetliť. Uvažovala som, že možno som už stará, možno som vyčerpala všetok môj talent,

narazila som na dno a všetkým mojím cieľom je koniec. Logika v tom chýbala, ale iné vysvetlenie som nemala.

Nikomu som o mojich úvahách nehovorila. Nechcela som vyzerat' hlúpo, ak by sa ukázalo, že to bol len prechodný stav obyčajného vyčerpania alebo pretrénovania. Krvné testy neukázali, že by niečo nebolo v poriadku, ale ja som sa tak necítila a po fyzickej stránke som vyzerala všelijako, len nie zdravo. Aj doma mi odobrali krv, ale ani tieto výsledky nevniesli viac svetla do problému.

...

KONEČNE DIAGNÓZA

...

Priamo z ordinácie som sa vybrala za Stevom na bazén, zvestovať mu novinku. Hrkotajúc so škatuľkou beta-blokátorov v ruke, ako nejaká pacientka s chorým srdcom, som vstúpila do kancelárie a vychrlila som naňho diagnózu. Takmer sa rozžiariť, akoby som povedala, že mi nič nie je. Odpadol mu kameň zo srdca, že môj stav nie je zapríčinený jeho tréningovým vedením. Na moment zabudol na vážnosť problému.

V sekunde eufóriu vystriedala realita. Spýtal sa ma, čo s tým mienim robiť a vyslovil niečo, na čo nikdy nezabudnem: „Vyše dvadsať rokov trpím tou istou chorobou.“ Otvoril zásuvku a vybral z nej krabičku s bielymi tabletkami. „Tu je moja štítna žľaza,“ povedal.

Takmer som spadla z nôh. Ako je možné, že po celý ten čas na mne nerozoznal príznaky ochorenia? Ved' on mohol najlepšie posúdiť, čo mi bolo! Sám prešiel podobnými príznakmi a štádiami ochorenia a mal ma pred očami každý deň. Nešlo mi to do hlavy, ale otázky som si nechala pre seba. Poznajúc Steva, určite by to chápal inak. Mal by pocit viny, ktorej sa práve zbavil. Nevinila som ho z ničoho. Jeho nie, ale doktora Davisa áno.

...

VI. NOVÝ ZAČIATOK

NÁVRAT DO BAZÉNA

Tridsiateho augusta mi v Ľubochni vybrali stehy a oficiálne ma prepustili z liečebného ústavu domov. Jazva sa mi zvonku pekne hojila. Keďže stále bola červená a viditeľná, musela som si obliekať tričká s tesným výstrihom okolo krku, aby mi ju nebolo vidno.

Lekári ma upozornili na krehkosť vnútorných stehov, u ktorých proces hojenia zvyčajne trvá dlhšie. Preto mi neodporúčali dvíhať ťažké veci, ani namáhať krčné svalstvo. Vstávanie z postele mi stále robilo problémy. Hlavu som si musela pridvíhovať rukou. Pri chôdzi som pôsobila trochu strnulo a hlavu som mala neprirodzene vzpriamenú. Aj otáčavé pohyby som robila len veľmi opatrne.

Hoci sa mi čas strávený v nemocnici neuveriteľne vliekol, dobre som si uvedomovala, ako zároveň aj rýchlo beží. O rok sa mala začať olympiáda v Sydney. Všetky moje súperky sa tvrdo pripravovali, len ja som sa naďalej povalovala v posteli. A podľa lekárskeho odporúčania som mala ďalších päť týždňov po operácii relaxovať a zotavovať sa. Ja som však nemohla ďalej takto zaháľať. Musela som s tým niečo robiť.

Do bazéna som ešte nesmela, a tak som sa rozhodla ísť aspoň do posilňovne - otestovať si kondíciu. Nohy mi predsa neoperovali, usúdila som. Lekárom som o mojich tréningových pokusoch radšej nepovedala. Ich odporúčania som rešpektovala tak na polovicu.

Nasadla som na stacionárny bicykel a nastavila som si záťaž na najnižšie číslo - jednotku. Mama išla so mnou - dozerať na moje prvé tréningové pokusy. Tiež nasadla na vedľajší bicykel a šliapala spoločne so mnou. Po desiatich minútach ľahkého šliapania do pedálov na mňa náhle doľahla obrovská únava. Nevládala som. Cítila som sa, akoby som sa bicyklovala už najmenej dve hodiny. Nemohla som uveriť, že som šliapala len desať minút! Mama ma z vedľajšieho bicykla hecovala: „Bože, ty si mi ale padavka! Cesta na Evu na bicykli trvá dlhšie než to, čo si tu predviedla. Veď ja som sa ešte ani nezačala potiť.“

Začala som sa. Predsa takýmto tempom by som sa do formy navracala vecky! Zmiernila som tempo a šliapala som ďalších dvadsať minút. Potom som si ešte trištvrte hodiny s ľahkými váhami zacvičila posilňovacie cviky na nohy. Brušné svaly ani hornú časť tela som nezaťažovala kvôli hojacej sa rane. S trasľavými nohami a s pokojom v duši som odišla domov. Prvý neoficiálny tréning som mala za sebou. Cítila som sa veľmi vyčerpaná, ale spokojná.

Tréningovú rutinu som opakovala celý týždeň, len v stredu som si dala voľno, pretože po dvoch dňoch cvičenia som si „vyrobila“ obrovskú svalovicu v dolnej časti tela. Sotva som sa štverala do schodov.

Vo štvrtok 2. septembra som v Bratislave usporiadala oficiálnu tlačovku. Pred novinármi a teda aj pred verejnosťou som sa rozhodla o dôvodoch môjho výpadku nehovoriť a operáciu naďalej uchovať v tajnosti. Nevedela som, ako dlho mi potrvá, kým opäť budem v kondícii a či sa vôbec dostanem do starej formy. Nechcela som čeliť otázkam, na ktoré som sama ešte nevedela odpovedať. Nepotrebovala som, aby mi každú chvíľu niekto volal a pýtal sa ma, ako mi ide tréning. Vedela som, že návrat ma bude stáť veľa síl a že si bude vyžadovať maximálnu koncentrovanosť. Nechcela som psychickými ani fyzickými silami plytvať na nič iné, ako na tréning. Nemala som potrebu nikomu nič vysvetľovať. Túžila som po pokojnej príprave. Nechcela som, aby niekto spochybňoval moje právo byť v olympijskom top tíme.

Ľuboš Souček, spoluautor tejto knihy, ktorý niečo tušil o povahe môjho ochorenia, prišiel na tlačovku s kopou papierov, ktoré mi strčil do ruky na preštudovanie. Bol to poučný materiál s lekárskeymi poznatkami o štítnej žľaze a o rôznych metódach liečby, vitamínoch, aj o strave, ktorá by mi eventuálne mala pomôcť v boji s ochorením. Snažil sa mi pomôcť a záležalo mu na mne nielen ako na športovcovi, o ktorom môže čo-to napísať, ale aj ako na človeku, ktorý sa zdravotne trápí.

Odtiahla som Ľuboša bokom. Poďakovala som sa mu za jeho snahu a za všetok materiál a povedala som mu, že ja to už nepotrebujem. Pošepla som mu: „Ja už nemám štítnu žľazu.“ Ľuboš sa na mňa nechápavo pozrel. Nenápadne som si zhrnula rolák a odhalila som červenkastú čiaru na úpäť krku. Vysvetlila som mu príčiny, prečo sa tak stalo a prečo som nechcela, aby sa o tom niekto dozvedel. O operácii vedeli len moji najbližší. Ľuboš rešpektoval moje rozhodnutie. Vedela som, že nesklame moju dôveru.

Siedmeho septembra som odletela naspäť do Dallasu. Zameškala som takmer dva týždne školy a mala som čo dobiehať. Pokračovala som v cvičení na suchu. Postupne som začala opatrne zaťažovať svaly na rukách a na chrbte. V nedeľu 12. septembra popoludní som počas verejného plávania po prvý raz skočila do bazéna.

Na ten hrozný pocit nikdy nezabudnem. Cítila som sa, akoby som v živote ani nevedela plávať. Prirodený cit pre vodu mi v rukách chýbal. Pripadala som si ťažká a neohrabaná. Nasadila som si plutvy a pomaličky som sa vydala na opačný koniec bazéna. S plutvami som sa cítila ľahšia. Lahla som si na chrbát, kopala som nohami a s pripaženými rukami som sa pohrávala s vodou. Po pár dĺžkach sa mi cit do rúk začal navracáť. Pomaličky som si vyskúšala kraulové aj znakové tempá. Motýliková a prsiarska premiéra museli ešte počkať.

V pondelok popoludní, presne tri týždne po operácii, som absolvovala môj prvý plavecký tréning. Hneď na prvý raz som odplávala 4,3 kilometra! Dva týždne systematického tréningu na suchu mi veľmi pomohli. Nohy som mala v celkom dobrej kondícii. Prvé dva týždne sa moje tréningové dávky vo vode pohybovali od štyroch do vyše piatich kilometrov za tréning, čo predstavovalo bežnú tréningovú záťaž, akú som zvykávala absolvovať na začiatku sezóny.

Plávala som deväťkrát v týždni. Hoci som sa snažila zo všetkých síl, moje časy počas prvých tréningov boli pomalé. Netlačila som však „na pílu“. Vedela som, že každým dňom sa budem cítiť unavenejšie, ale pocitovo lepšie.

Ako športovkyňa s dlhoročnými skúsenosťami som sa naučila načúvať signálom môjho tela. Brala som ohľad na skutočnosť, že sa stále spamätávalo z operácie a fyziologicky sa ešte len dostávalo do normálu. Načúvala som mu teda a snažila som sa nič neprepísknuť a „nezataviť sa“ hneď v prvých týždňoch. Musela som byť trpezlivá.

Tak ako som predpokladala, moje časy aj pocity sa lepšili z tréningu na tréning. Napredovala som rýchlo. Aj tréneri sa čudovali, ako dobre znášam záťaž. Ja sama som bola milo prekvapená mojimi pokrokmí v bazéne. Mysel' je mocná čarodejka. Viera a pozitívne myslenie boli kľúčom k môjmu rýchleho návratu. Čas neúprosne bežal a ja som nemala ani deň na zaháľanie. Deväť týždňov od prvého skoku do bazéna po operácii ma čakal prvý veľký test – preteky Svetového pohára v krátkom bazéne v New Yorku.

...

VII. ZO SLEČNY PANI MORAVCOVÁ

NEVYPYTUJTE SA MA NA SVADBU!

S Maťom sme sa poznali už päť rokov, no napriek tomu o našej známosti preniklo na verejnosť len málo informácií. Tým, že Maťo žil a študoval v Amerike a na Slovensko chodil veľmi málo, sa náš vzťah darilo ako-tak uchovať v anonymite. Vyhovovalo mi to. Nechcela som, aby sa mi v súkromnom živote a vo voľbe partnera niekto vrtal.

S bulvárom mám už dlhšie vlastné skúsenosti. Netúžim po zviditeľňovaní sa týmto spôsobom. Možno herci, speváci alebo iné televízne osobnosti článkami v bulvárných médiách získavajú na popularite a

môžu z nej vyťažiť. Mne však medializovanie súkromia prekáža. Odoberá mi to sily, koncentráciu aj chuť ďalej dosahovať úspechy a tým aj zotrvať v pozornosti médií a na očiach verejnosti.

Obávala som sa, aby sa médiá „nezmocnili“ mojej chystanej svadby. To, že sme sa rozhodli vstúpiť do manželstva práve v máji 2001, nemalo žiadny prozaický dôvod. Naopak, dôvod bol praktický. V máji sa Maťovi, študentovi práva, začínali školské prázdniny a mne sa zase o pár dní začínala letná sezóna. Navyše, mesiac máj je lásky čas s príjemným jarným počasím, čiže aj v tomto smere vyhovoval.

Z praktického hľadiska voľba miesta sobáša padla na Piešťany. Príprava a starosti so svadbou boli na pleciach mojej mamy. Tá sa tomu najprv bránila a položartom nám navrhla, či si radšej nechceme skúsiť rýchly sobáš v Las Vegas. Z prípravy svadby mala hrôzu a ako sama povedala, radšej by zorganizovala dvojdňové preteky pre tristo ľudí, ako moju svadbu. Som jej prvá a jediná dcéra, takže s prípravou svadby nemala žiadne skúsenosti. Určite by jej síce pomohli aj rôzne agentúry, ale nechceli sme, aby sa do toho miešali cudzí ľudia. Mame však pomohli rodinní priatelia.

Šaty so závojom som si kúpila v Amerike, pretože som priletela tesne pred svadbou a nemala by som doma čas na behanie po svadobných salónoch a na zháňanie šiat, ktoré by mi sedeli a páčili sa zároveň. Ako kritici mi pri kupovaní poslúžili moji slovenskí reprezentační kolegovia Janka Korbašová a Miro Machovič, ktorí sa v apríli pripravovali pod Stevovým vedením v Dallase.

Kopu starostí sme mali počas pred svadobného týždňa s hľadaním vhodného fraku pre môjho urasteného ženicha, ktorému obyčajné konfekčné veľkosti nesadnú. Pošťastilo sa nám a oblek s predĺženými rukávami sme našli. Nohavice sa zúžili rýchlo, ale problém nastal s košľou. Rukávy sme museli nechať prešíť a dĺžku nadstaviť zamatom, tak aby vytŕčal spod rukáva fraku.

S topánkami sme sa tiež vytrápili, ale nie pre ženicha, lež pre mňa. Nemohla som nájsť pekné biele lodičky alebo sandále, ktoré by boli dostatočne vysoké. Doma som mala jedny pekné krémové topánky, presne také, aké by som prijala v snehobielej farbe. Čo nie je, môže byť, zahlásil otec a o dve hodiny prišiel so snehobielymi lodičkami... Biela sprejová farba na kožu spravila zázraky. Pri chôdzi mi spod snehobielych šiat vytŕčali krásne biele špičky.

Netradičnú a veľmi krásnu svadobnú kytičku z bledoružových púčkov pivónií dopĺňali vzácne a chránené plesnivce. Nenatrhali sme ich na žiadnych kopcoch Tatier, ale dopestovala ich vo svojej záhradke naša aranžérka.

...

MARTINA MORAVCOVÁ OČAMI INÝCH

Mama DARINA MORAVCOVÁ (otec KAROL súhlasil so všetkým a povedal, že viac netreba dodávať):

„Martina mala talent na plávanie, ale takých je veľa. Len s talentom by nevystačila. Výnimočná sa stala svojou úžasnou sebadisciplínou. Nikdy si nič neodpustí, pokiaľ ide o tréningy a aj my ako rodičia ju za to musíme obdivovať.

Tvrdosť voči sebe sa v nej formovala postupne. My s manželom Karolom sme síce súťažne plávali, ale Martinu sme do plávania nenútili. Len sme ju tvrdo usmerňovali, keď začala súťažiť. Sama sa

presviedčala, že iba veľkým úsilím môže niečo dosiahnuť. Bola pritom síce tvrdohlavá, ale aj prístupná debate s nami. Vždy sa nechala nejako presvedčiť, že keď voľačo bude robiť tak a tak, vyplatí sa jej to. Ale od určitého času nás prerástla a dnes sme ako rodičia v pozícii, že vlastné dieťa je nám príkladom. Jej sebadisciplína je pre nás nepochopiteľná...

...

Manžel MARTIN VALKO, s ktorým sa Martina zosobášila v máji 2001 po vyše päťročnej známosti:

„Asi to vyznie ako staré klišé, ale Martina je pre mňa skutočne všetkým. Lúbim ju z celého srdca. Naplnila môj život nekonečnou láskou. Niekedy si pripadám ako taký „zavislák“ na jej láske i spoločnosti. Vidno to hlavne vtedy, keď nás naše povinnosti odlúčia a nemôžeme byť spolu denne tak ako väčšina rodín. Každé ráno, keď ju necitim pri mojom boku a nemôžem sa jej dotknúť, som smutný. No o to viac sa teším na deň, keď budeme zase spolu a jej láska rozsvieti každú miestnosť.

Naučila ma vyhrávať aj tie boje, ktoré viacerí považujú za stratené. Ukázala mi, že človek je schopný vyhrať aj ten najnevyhrateľnejší zápas, ak sa napriek všetkým negatívam nevzdá a verí vo svoje sily.

...

VĚRA ČAMBOROVÁ, ktorá Martinu v Piešťanoch trénovala deväť rokov do konca roka 1994:

Na plávanie mala veľké prirodzené pohybové danosti. Motoricky na tom bola výborne. Disponovala veľkým talentom, ale treba povedať, že niektoré jej súperky boli ešte talentovanejšie. Predovšetkým Nemka Franziska van Almsicková. Prvý raz som ju videla na mládežníckych pretekoch v Trente v roku 1990. Mala síce o dva roky menej ako Martina, vtedy len dvanásť, ale bola rýchlejšia ako ona. Sledovať ju plávať bolo neuveriteľné - mala som z toho pocit, akoby to plával delfín, nie človek. Ona a voda jednoducho patrili k sebe. Martina až taký talent nebola, ale Franzisku prevýšila vôľou a celkovým prístupom. Nemkina kariéra potom bola plná vzletov a pádov, ale Martina stúpala pozvoľna a hore sa drží bez prerušenia už veľmi dlho.

Odmala bola súťažný typ. Nejakú trému pred pretekmi určite pociťovala, ale nebola viditeľná. Kým trénovala so mnou, ani raz som nezažila, že by ju tréma výrazne negatívne ovplyvnila. Ako dieťa sa mala vždy o koho psychicky oprieť, pretože na preteky chodievala s oboma rodičmi, ktorí tam zvyčajne rozhodovali. Ale neskôr, keď sme cestovali aj do cudziny, som sa snažila viesť ju čo najviac k samostatnosti a k tomu, aby sa spoliehala hlavne sama na seba.

...